

Obnova vidieckych sídel a krajiny v Bielych Karpatoch

Súčasťou úsilia o znovuoživenie a trvalo udržateľný rozvoj Bielych Karpát po oboch stranách novovzniknutej hranice sú medzinárodné konferencie venované tejto problematike. Konajú sa striedavo na slovenskej a moravskej strane a dosiaľ posledná, ktorá sa uskutočnila 13. – 14. 6. 1996 v známej kopaničiarskej obci Starý Hrozenkov, bola už 4. v poradí. Organizovali ju už tradične regionálne pobočky Spoločnosti pre trvalo udržateľný život so sídlom v Uherskom Hradišti a Trenčíne, v spolupráci s miestnymi a regionálnymi úradmi. Tento raz sa na konferencii zúčastnilo 70 odborníkov, zástupcov štátnej správy, samosprávy, mimovládnych organizácií a podnikateľov z ČR, SR, Bulharska, Rakúska, Veľkej Británie a USA.

Zámerom organizátorov bolo porovnať výsledky konkrétnych rozvojových programov a projektov na obnovu vidieckej krajiny v Bielych Karpatoch a v ďalších oblas-

tiach v Českej republike i na Slovensku (v priebehu konferencie rozšírili vymedzený územný záber konferencie inšpiratívnymi príspevkami aj hostia z Rakúska). Cieľom bolo tiež charakterizovať vonkajšie i vnútorné bariéry, na ktoré takéto projekty narážajú a s odstupom jedného roka opätovne posúdiť zmeny, ktoré v Bielych Karpatoch medzičasom nastali.

Informačne pravdepodobne najobsažnejším príspevkom bol prehľad územne i vecne previazaných aktivít regionálnych odbočiek STUŽ v tejto oblasti. (O aktivitách na moravskej strane informuje v tomto čísle ŽP príspevok ich koordinátorky – Ing. arch. Jany Hajduchovej.) Veľmi ambicióznym je však i podobný projekt na slovenskej strane, ktorý pozostáva z mnohých logicky na seba nadväzujúcich aktivít – od sociologických, etnografických ai. výskumov a prieskumov, cez program vzdelávania miestnych obyvateľov,

podporu oživovania miestnych zvykov a tradícií až po rozvíjanie konkrétnych projektov vo sfére vidieckej turistiky, alternatívnej energetiky, hospodárenia s odpadom, obnovy objektov, ochrany vodných tokov a mokradí či monitorovania čistoty ovzdušia. Slúži na to celý rad nástrojov – od siete komplexných informačno-poradenských centier (Tele-domov), cez vydávanie regionálneho periodika *Spod skál*, školenia pod vedením domácich i zahraničných lektorov až po organizovanie podujatí venovaných prezentácii tradičných výrobkov či ľudových zvykov. Čo je však najdôležitejšie, do konkrétnych aktivít sa zapájajú aktívisti z rôznych sektorov a hlavnú ťarchu projektu a pocit zodpovednosti zaň sa darí prenášať z pliec jeho externých iniciátorov čím ďalej, tým viac na pleciah miestnych ľudí.

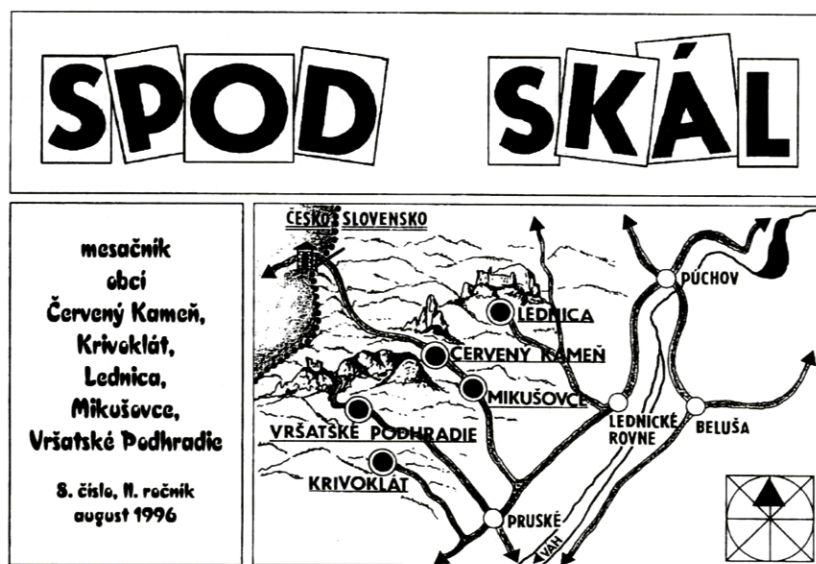
Účastníci konferencie sa mohli oboznámiť a diskutovať o realizácii programu Obnova vidieckych sídel z pohľadu starostov dotknutých obcí, o súčasnom stave a perspektívach miestneho poľnohospodárstva, uplatňovaní pôvodných odrôd ovocia, ako aj o kultúrnych a spoločenských aktivitách v Bielych Karpatoch. Záver prvého dňa patril prezentácii Programu obnovy moravských Kopaníc.

V priebehu 2. dňa konferencie sa účastníci venovali rozvojovým programom na území ČR, SR a Rakúska, ako aj možnostiam podpory projektov trvalo udržateľného rozvoja vidieckej krajiny.

Účastníci konferencie prijali závery, v ktorých sa o. i. uvádza:

"Obraciame sa na ústredné orgány štátnej správy, parlamenty a príslušné ministerstvá ČR a SR s konštatovaním:

- V oboch štátoch chýba premyslená, systematicky riešená legislatíva, ktorá by umožnila trvalo udržateľný rozvoj vidieckej krajiny. Súčasná legislatíva je v mnohých prípadoch zastaraná a jednotlivé zákony nie sú zosúladené.

mesačník
obcí
Červený Kameň,
Krivoklát,
Lednica,
Mikušovce,
Vršatské Podhradie
8. číslo, 8. ročník
august 1996

- V oboch štátoch chýba systematická podpora trvalo udržateľného a organického poľnohospodárstva, rozvoja hospodárenia a podnikania v chránených oblastiach, ako aj v ostatných horských a podhorských oblastiach.

- Aktivitám príslušných ministrov, predovšetkým ministerstva životného prostredia a ministerstva poľnohospodárstva, chýba veľmi potrebná kooperácia.

- Terajšia centralizácia štátnej moci nepriaznivo ovplyvňuje možnosti rozvoja vidieckej krajiny v oboch štátoch, rovnako pôsobí aj nedostatočne postupujúca demokratizácia spoločnosti.

- V oboch štátoch chýba ochota

uľahčiť dôsledky novovzniknutej štátnej hranice predovšetkým pre miestnych obyvateľov.

S odvolaním sa na závery 1. konferencie o obnove krajiny v Bielych Karpatoch požadujeme nápravu tohto stavu, predovšetkým úpravu legislatívy a daňového systému, rozvoj systematickej podpory trvalo udržateľného a organického poľnohospodárstva a malého podnikania na vidieku, ďalej požadujeme decentralizáciu štátnej moci a posilnenie demokracie.

Vyzývame príslušné orgány štátnej správy, aby začali spoločne pracovať na opatreniach, ktoré by uľahčili život obyvateľom žijúcim v blízkosti štátnej hranice.

Vyzývame príslušné štátne orgány Slovenskej republiky, aby pokračovali v úsilí o vyhlásenie slovenskej časti Bielych Karpát za biosférickú rezerváciu UNESCO.

Odporúčame štátnym orgánom obidvoch štátov venovať pozornosť a brať do úvahy záverečný dokument celoeurópskej konferencie o starostlivosti o horskú a podhorskú krajinu Euromontana v Krakove a zväziť zaradenie územia Bielych a Bílych Karpát medzi horské oblasti v zmysle Charty horských a podhorských oblastí, pristúpiť k posúdeniu a potom i ratifikácii tejto zmluvy."

**Mikuláš Huba
Igor Michal**

ENVIWEATH '96

Medzinárodná konferencia **Enviweath '96** o environmentálnych aspektoch zvetrávania sa konala 1.–3. decembra 1996 v Brne, pri príležitosti odštartovania Projektu IGCP #405 *Anthropogenic Impact on Weathering Processes*. Podujatie zorganizovali vedúci projektu Peter Súlovský a Jozef Zeman z Katedry mineralógie, petrografie a geochemie Prírodovedeckej fakulty Masarykovej univerzity v Brne.

Každý účastník dostal zborník abstraktov v angličtine, rokovacom jazyku konferencie. Sú v ňom aj ďalšie informácie o projekte: o dobe jeho trvania (1996–2000), finančnom zabezpečení na jednotlivé roky (5700 USD bolo pre r. 1996), ako aj o zámeroch a cieľoch finančnej podpory (unifikácia prístupu a experimentálnej techniky, zníženie kontroverzie vedeckých výsledkov štandardizáciou analytických

postupov, referenčných materiálov a experimentálnych metód, konzultácia vedeckých výsledkov, vybudovanie databázy a knižnice). Zborník obsahuje aj abecedný zoznam krajín a inštitúcií participujúcich na projekte s menami riešiteľov. Okrem toho aj kalendár podujatí, plánovaných a rozvrhnutých s výhľadom do r. 2000 na medzinárodnej, národnej a regionálnej úrovni.

Projekt má tri hlavné témy:

- *Teoretické modelovanie* – predpokladá zosumarizovať adekvátne termodynamické údaje, stanoví limity ich platnosti, venovať úsilie formulácii lineárnych i nelineárnych modelov a kooperácii s laboratórnym i aplikovaným výskumom.

- *Experimentálny (laboratórny) výskum* – so zameraním na štúdium interakcie hornina–minerál–voda za rôznych podmienok až po totálnu degradáciu zdrojového materiálu. Taktiež na štúdium vplyvu mikrobiologickej aktivity a organických rozpúšťadiel na tento proces.

- *Aplikačný výskum* – so zameraním na rôzne typy zvetrávania prírodného i priemyselného materiálu s ohľadom na prevenciu, resp. od-

vrátenie hroziaceho nebezpečenstva pre životné prostredie. Táto téma sa ďalej rozčleňuje:

- *Zvetrávanie ako príčina dezintegrácie objektov* vrátane identifikácie nebezpečenstva na mechanickú integritu veľkých konštrukčných diel (vodných diel, cestných komunikácií, historických a kultúrnych objektov, monumentov a pod.
- *Zvetrávanie ako zdroj znečistenia*. Riziká pre životné prostredie: *ťažké kovy a iné toxické prvky* uvoľnené do pôdy a hydrosféry (prach, banský odpad, popol atď.), *acidifikácia* (pôdy i vody) prostredníctvom zvetrávania sulfidických rúd, *kontaminácia sedimentov a pôdy* priamo i prostredníctvom hydrosféry – zvetrávanie skládok odpadov.

Na konferencii sa zúčastnilo vyše 60 odborníkov z vysokých škôl a vedeckých inštitúcií z ČR, SR, Anglicka, Grécka, Holandska, Južoslávie, Nemecka, Poľska, Rakúska, Slovinska, Švédska, Talianska, Ukrajiny a USA. Účastníci mali možnosť vypočuť si 46 referátov z problematiky posudzovania antropogénneho vplyvu v pro-